E. v. Beeck Zwo Christl. Leich-predigten... da der Körper... Ph. v. S... beygesetzet (1647); Sv. Biogr. Lex., N. F. IX (1883).

A. R. C.

SCHELLER-MIHAILOV, Aleksander, eesti soost vene kirjanik, sünd. 30. VII 1838 Peterburis. Tema isa Konstantin Scheller, teoorja orvuks jäänud poeg, toodi juba lapsena Saaremaalt Peterburi, pandi seal teatrikooli, kus ta õppis esiti baletti, hiljemini aga muusikat, teenis selle järel kroonuteatrite orkestris, oli suflööriks ja sai lõppeks keiserl. koja teenistusse. Ta naitus kehvunud aadliperekonna tütrega. Poeg Aleksander lõpetas saksa keskkooli, oli aa. 1857–61 Peterburi ülikoolis vabakuulajaks, asutas siis Peterburis vabadele põhimõtetele rajaneva rahvakooli, mille sulgemise järel a. 1863 reisis välismail kuni a.-ni 1864. Juba varakult andus S. kirjanduslikule tegevusele, elades peamiselt Peterburis, kus ta surigi 21. XI 1900. Kirjanikuna võttis S. enesele varjunimeks Mihailov, ometi kunagi salgamata oma eesti päritolu. Tema toodang on õieti suur. Olgu mainitud romaanid: »Гнилыя болота« (Современникъ 1864, nr. 2–3; ka eriraamatuna Peterburi, 1867, II tr. 1870); »Жизнь Шупова...« (Соврем., 1865; ka eriraam. Peterb., 1866); »Господа Обносковы« (Дѣло 1868; eriraam. Peterb., 1870); »Въ разбродъ« (Дѣло 1869; ka eriraam. Peterb., 1870); »Лѣсъ рубятъ—щепки летятъ« (Дѣло 1871; eriraam. Peterb., 1871); »Надъ обрывомъ« (Живописное Обозрѣніе 1883; ka eriraam. Peterb. 1884, III tr. 1888); »Паденіе« (Живоп. Обозр. lisana 1886, eriraam. Peterb., 1887); »Алчущіе« (Живоп. Обозр. lisana 1887, eriraam. Peterb., 1887). Peale selle on S.-ilt ilmunud palju jutustusi, publitsistlikke ja ajaloolisi kirjutisi ning tõlkeid. 1877. a. alates toimetas ta ajakirja »Живописное Обозрѣніе« ja oli ühtlasi 1893. a. ajakirja »Сынъ Отечества« toimetajaks. Tema biograaf A. Skabičevski ütleb: »Vaadeldes nii laialdast tegevust, tuleb tahtmatagi meelde, et S.-i soontes voolas eesti veri, millele on võõras slaavi laiskus ja oblomovlikkus«. S.-i täielik teostekogu 15 köites ilmus Peterburis aa. 1894–95 ja ainult ilukirj. tööd sealsamas a. 1904. S. ei kuulu vene kirjanduse suurimate nimede hulka, kuigi teda läinud sajandil õieti palju loeti ja tema romaane on ka prantsuse, saksa, inglise, poola ja ungari keelde tõlgitud. Ta kujutab oma töödes peamiselt n. n. »väikest inimest«, tehes seda selle ideelise sihi ja kaastundmusega, mis oli omane vene 60-date aa. edumeelsele intelligentsile. Seesama humaansus ja edumeelsus juhtis seda suurt töömeest ka tema isiklikus elus.

А. М. Скабичевскій, Исторія новѣйшей русск. литературы 1848–1898IV (1900), lk. 306–11; А. П. Фаресовъ, А. К. Шеллеръ (А. Михайловъ) (1901); Литературный Вѣстникъ I, 2 (1901), lk. 149–63, II, 8 (1901), lk. 295–300; Энц. Слов. Брокг.-Ефр., XXXIX (1903).

F. T.

SCHENKENBERG, Ivo, sõdur, talupoegade juht, sünd. XVI a. s. keskpaiku Tallinnas a. 1535 Tallinna kodanikuks saanud müntmeistri Christopher S.-i pojana, toimis esialgu oma isa sellina. A. 1576, mil venelased mitmelt poolt Tallinna lähemasse ümbrusse tulid röövima kariloomi, hobuseid ja heinatööl olevaid töölisi, kaitsesid kodanikud ja linna lähikonna talupojad südilt oma vara. Suure julgusega erines teistest S., kes sellepärast Rootsi pealikute loaga seati linna põgenenud talupoegade salga etteotsa ülesandega linna ümbrust kaitsta. Lühikese ajaga saavutas S.-i salk või lippkond oma julguse ja teovõimsusega kuulsuse; 1577. a. alguseks tõusis salga suurus üle 400 mehe, kes enamasti harkpüssidega olid varustatud ja võimalikul määral S.-i poolt välja õpetatud tolleaegse saksa tingsõdurite korra järgi. Kroonik Russow'i (vt.) teatel kartnud ja vihanud venelased S.-i salka, kutsudes S.-i Hannibaliks. 1577. a. alul palkas Tallinna raad salga oma teenistusse ja S.-i mehed etendasid tähtsat osa nii linnas, eriti venelaste poolt linna saadetavate tulekerade kustutamisel, kui ka linnast väljatungidel. 9. III 1577 linnast ettevõetud väljatungil, mis lõppes tallinlastele linnapealik Claus Holste surmaga ja 30 mehe kaotusega, osutas S. suurt isiklikku vaprust. Kui venelased olid linna piiramise tagajärjetult lõpetanud, röövis S. koos rootslastega ja sakslastega Rakvere, Laiuse, Vana-Pärnu, Haapsalu, Koluvere ja Lihula all, nende alevikke põletades ja venelastele suurt hirmu sisendades oma sissisõjataktikaga. Sept. 1577 oli S. sunnitud ajutiseks loobuma sissisõjast vaenlase jõudude suurenemise tõttu, jätkates siiski juba järgm. a. oma talupoegadega röövimist ja põletamist vaenlase maa-alal. 4. VI 1578 hävitas ta koos Põltsamaa lossi meeskonnaga, saksa mõisameestega ja Tallinna maasulastega põhja pool Emajõge asuva ja vene elanikkonnalt rikka Tartu eeslinna. Juulis 1579 olid tatarlased Harjus röövimas; nende taganedes Rakvereni jälgisid sakslased, rootslased ja S.-i mehed neid, kuid kuna vaenlase arvulise ülekaalu pärast jälgijad Tallinna tagasi pöördusid, otsustas S. hiljemini ainult oma salgaga vaenlasi kohata, et omandada võiduau ainuüksi endale. Kergemeelselt ette võetud retkel peatus S. siiski Rakvere lähedale jõudes looduslikult